

#35 Bosreservaten

Gisèle Weyembergh¹, Kris Vandekerkhove², Luc De Keersmaeker²

- **Het bosreservatennetwerk beslaat 2100 ha of 70 % van de oppervlakte doelstelling uit het MINA-plan 2.**
- **Gebruik van het instrument erkenning als privébosreservaat door particuliere boscijzenaren kent voorlopig een beperkt succes en moet verder aangemoedigd worden.**
- **Het belang van bosreservaten voor het behoud van zeldzame biotopen en soorten: enkele casestudies in bosreservaten tonen het belang van dood hout en spontane processen voor bijzondere faunasoorten aan. Gezonde populaties van enkele Rode-Lijstsoorten komen bijna uitsluitend of in belangrijke mate in bosreservaten voor.**
- **Enkel via een intensieve en volgehouden langetermijnmonitoring van integrale bosreservaten kan de kennis betreffende spontane bosdynamiek en spontane processen verder opgebouwd worden.**
- **Er bestaat een belangrijke kennishiaat wat betreft ecologie en verspreiding van een aantal specifieke insectengroepen gebonden aan dood hout.**
- **Volgehouden nulbeheer sinds 1983 in een stuk Zoniënwoud levert bijzondere natuurwaarden op die voor sommige aspecten zelfs vergelijkbaar zijn met oerbosrelicten in centraal Europa.**

#35

01 Beleid

02 Evaluatie

03 Kennis

R	Oppervlakte bosreservaten	
R	Percentage bosreservaat in bossen	
R	Oppervlakte erkende bosreservaten van privé-eigenaars	

In dit hoofdstuk wordt uitsluitend gerapporteerd over de volgens het Bosdecreet juridisch gedefinieerde bosreservaten. Voor de juridische achtergronden, de doelstellingen van de bosreservaten en het verschil met de natuurreservaten verwijzen wij naar NARA 2001. Verwerving van natuurgebieden (waaronder de bosreservaten) komt in hoofdstuk 33 Terreinverwerving aan bod. De erkende en de Vlaamse natuurreservaten worden in hoofdstuk 34 Natuurreservaten besproken. In het Natuurrapport 2003 werd de toestand tot 2002 geanalyseerd, hierna wordt de toestand tot januari 2004 geëvalueerd.

01 Beleid

Doel

In de bosreservaten wordt gestreefd naar het behoud van natuurlijke bosgemeenschappen en van bijzondere bosstypes met hun specifieke natuurwaarde. De selectiecriteria zijn terug te vinden in Vandekerkhove [349]. Het autonoom behouden en laten ontwikkelen van spontane processen (procesbehoud) in bossen en, hiermee gekoppeld, de verwerving van wetenschappelijke kennis vormen de dubbele basisdoelstelling. De oppervlakte van het reservaat speelt een zeer belangrijke rol bij het procesbehoud. Voor de integrale bosreservaten die aan het monitoringsprogramma onderworpen worden, wordt gestreefd naar de afbakening van een compact blok bosreservaat dat aan het 'minimum structuurareaal' voldoet.

¹ Instituut voor Natuurbehoud

² Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer

Oprichting bosreservaten in openbare en privébossen

Openbare bossen van de Vlaamse gemeenschap kunnen worden 'aangewezen' als bosreservaat. Openbare bossen van andere publieke overheden (provincie, gemeente, OCMW ...) en privébossen kunnen worden 'erkend' als bosreservaat. Hiervoor moet de particuliere eigenaar een voorstel indienen bij de administratie, die samen met het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer een eerste evaluatie doet. Indien het voorstel valabel is, wordt het op de agenda van de Adviescommissie voor Bosreservaten gebracht en beoordeeld. Voor de openbare bossen wordt het voorstel tot bosreservaat door de houtvester voor de commissie gebracht. De voorstellen worden aan de drie Hoge Raden (Hoge Bosraad, Hoge Jachtraad en Hoge Raad voor Natuurbehoud) voorgelegd. De hoofdlijnen voor het beheer met indicatief oppervlaktecijfer worden in die fase in een synthesesnota meegegeven. Rekening houdend met alle adviezen, neemt de minister uiteindelijk de beslissing bij ministerieel besluit tot aanwijzing of erkenning als bosreservaat.

In de loop van 2002 zijn er geen nieuwe bosreservaten bijgekomen. In 2003 daarentegen werd ongeveer 430 ha nieuwe bosreservaten aangewezen of erkend. De totale oppervlakte (situatie eind januari 2004) bedraagt ongeveer 2100 ha. Daarvan is 1900 ha aangewezen en 200 ha erkend (met ca. 65 ha in privébossen). Het aandeel bosreservaat in de domeinbossen bedraagt 9,3 %. Voor alle openbare bossen (inclusief de domeinbossen) bedraagt dat 4,7 %. In privébossen is het aandeel bijzonder klein (0,06 %). In totaal zijn er 56 reservaatzones verdeeld over 41 boscomplexen. De gemiddelde oppervlakte per reservaat bedraagt 37,5 ha, de mediaan is 28 ha. Het kleinste reservaat, het 'Kraaienbos' beslaat 1,2 ha en werd aangewezen omwille van zijn unieke representativiteit in Vlaanderen als vertegenwoordiger van het hardhout-oobos. Met zijn 156 ha is het complex Roodbos-Veursbos-Vossenaerde in Voeren het grootste bosreservaat dat in één keer aangewezen werd (eind 2003). Het is het op een na grootste aaneengesloten bosreservaat voor Vlaanderen (Grootbroek is 177 ha groot).

Bosreservaten en gebiedsgericht natuurbeleid

Alhoewel de aanwezigheid van speciale beschermingszones (SBZ) of het Vlaams ecologisch netwerk (VEN) niet als belangrijk criterium gehanteerd wordt bij de selectie van bosreservaten, valt slechts ongeveer 130 ha (6 % van het areaal) bosreservaat buiten het VEN eerste fase. Een vergelijkbare, kleine oppervlakte is niet opgenomen in SBZ. Tussen januari 2002 en 2004 is het aandeel bosreservaten in VEN gestegen van 92 % tot 94 %, in SBZ van 90 % tot 94 %. Dat is niet verrassend aangezien het merendeel van de waardevolle bosgebieden in SBZ en VEN is opgenomen. Alle bostypes van de Habitatrichtlijn die in Vlaanderen voorkomen, zijn in het bosreservatennetwerk vertegenwoordigd, behalve de ravijnbossen (9180) en de Veenbossen (91D0), twee bostypes die in Vlaanderen slechts fragmentarisch en matig ontwikkeld voorkomen. In de bosreservaten komt tevens een beperkte oppervlakte open habitats van de Habitatrichtlijn voor, zoals heide, vennen en schraalgraslandtypen. De zones zijn steeds in gerichte reservaatgedeelten gelegen en krijgen het noodzakelijke aangepaste beheer.

Beheerplan, integraal en gericht beheer in bosreservaten

Voor elk bosreservaat moet binnen de drie jaar na de erkenning of aanwijzing een beheerplan opgemaakt worden onder begeleiding van de lokale houtvester en in overleg met de adviescommissie. Voor de erkende reservaten moet er ook worden overlegd met de eigenaar. Indien die zich niet kan vinden in het voorgestelde beheer kan hij steeds de overeenkomst opzeggen (mits terugbetaling van de ontvangen vergoedingen). Het beheerplan moet worden goedgekeurd door de adviescommissie en uiteindelijk beslist de minister over de definitieve goedkeuring.

In totaal is er een goedgekeurd beheerplan voor 34 van de 56 reservaten (33 openbare en 1 privéreservaat), 1212 van de 2102 ha bosreservaat. Rekening houdende met de wettelijke termijn van 3 jaar na de erkenning komt dat

overeen met 1212 ha op 1667 ha of 73 % van de oppervlakte.

In de loop van 2002-2003 werden 17 beheerplannen goedgekeurd, samen goed voor een oppervlakte van 614 ha (waarvan 40 ha in privébos).

Tabel 35.1:
Overzicht toestand
beheerplannen per
reeks bosreservaten
(brongegevens: afde-
ling Bos en Groen).

Reeks reservaten (deadline goedkeuring BHP = jaartal aanwijzing bij M.B. + 3 jaar)	Aantal reservaten	Aantal goedge- keurde beheer- plannen (waarvan tijdig)	Status overige beheerplannen
Eerste reeks (1998)	23	20 (12)	3 in eindredactie
Tweede reeks (1999)	6	5 (2)	1 teksten klaar voor procedure
Derde reeks (2000)	7	6 (0)	1 in opmaak
Vierde reeks (2002)	6	4 (2)	2 teksten klaar voor procedure
Vijfde reeks (2004)	5	0	5 opgestart
Zesde reeks (2007)	5	0	1 in eindredactie en 4 op te starten
Zevende reeks (2007)	5	0	1 in eindredactie en 4 op te starten
Reeksen 1 tot 4	41	34 +1	7 nog niet goedgekeurd
Reeksen 1 tot 7	56	34 +1	22

Pas bij de opmaak van het beheerplan worden de zones integraal en gericht reserveaat definitief afgelijnd. In integrale zones primeren spontane processen, via de instelling van een nulbeheer doorgaans gekoppeld aan een startbeheer (vnl. exotenenbestrijding om een optimale uitgangssituatie te creëren voor verdere evolutie naar natuurlijk bos). Het betreft in totaal ongeveer 1500 ha met een aangroei van 303 ha sinds 2002.

In de gerichte delen worden specifieke behevormen uitgevoerd onder andere om het herstel, de ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden gebonden aan meer open of lichtrijke toestanden na te streven. Dat betreft in totaal ongeveer 580 ha. Een overzicht van de beheeringrepen werd in het Natuurrapport 2003 meegegeven. Sinds die momentopname is er nog 114 ha reserveaat met gericht beheer bijgekomen. De belangrijke ingrepen voor natuurbehoud zijn:

- ▣ plaggen en kappen in een centrale enclave in Bulskampveld in functie van natte en droge heiden, heischrale graslanden en watervegetatie (ca. 10 ha);
- ▣ herstel van heide en heischraal grasland in het Liedekerkebos: experimentele fase op 0,5 ha, afhankelijk van de resultaten al dan niet uit te breiden tot maximaal 4 ha;
- ▣ maaien in het Rooiveld te Oostkamp (op ca. 2-3 ha) waar dottergrasland kan worden ontwikkeld;
- ▣ hak- en middelhoutbeheer gecombineerd met plaggen op meerdere plaatsen in de rand van Roodbos-Veursbos-Vossenaerde in functie van de unieke orchideeënfloora (ca. 8 ha) en lichtrijk bosbeheer in functie van heischrale vegetatie met zevenster (op ca. 5 ha);
- ▣ kappen en maaien op ongeveer 2 ha in het Vroenenbos om een botanisch waardevol schraalgrasland te herstellen en te behouden.

Zoals bij erkende natuurrezervaten is voor de erkende bosreservaten een subsidie voorzien voor de eigenaar. De jaarlijkse subsidie varieert van 100 tot 250 euro per ha, en is bedoeld om het verlies aan inkomsten voor de eigenaar te compenseren (gebaseerd op opstandswaarde, uit te voeren beheerwerken zoals plaggen enz.). Er bestaat geen resultaatverbintenis maar wel een beheerverbintenis. De lokale adviescommissie evalueert de voortgang en de resultaten van het beheer in relatie tot de correcte naleving van het beheerplan.

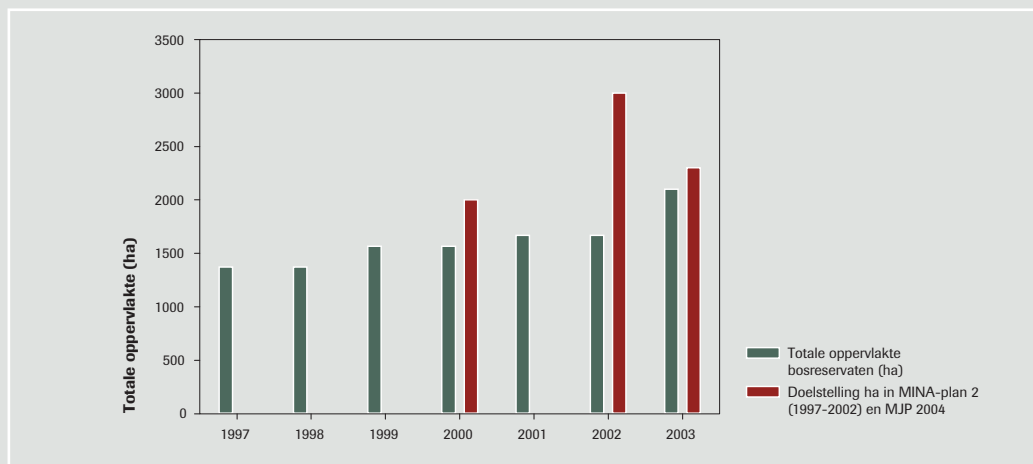
Stand van zaken monitoringsonderzoek (januari 2004)

In het kader van het wetenschappelijke onderzoek naar de spontane bosdynamiek is in 2000 het monitoringsprogramma voor de integrale reservaten opgestart (zie NARA 2001). In januari 2004 waren er al 9 reservaten aan de een-

malige inrichting onderworpen (verkennend onderzoek en opzet proefopstelling voor latere monitoringsactiviteiten). Vier daarvan kregen een eerste monitoringsbeurt (voorzien elke 10 jaar). In de loop van 2002-2003 zijn de basisrapporten van 4 reservaten afgeleverd, en werden de resultaten van de monitoring in 3 reservaten al in een voorlopig rapport gebundeld en ter plaatse aan de beheerders en de stuurgroep voorgesteld.

02 Evaluatie

Oppervlakte bosreservaten

Figuur 35.1: Totale oppervlakte bosreservaten (1997-2003) en beleidsdoelstellingen (brongegevens: afdeling Bos en Groen).

Het MINA-plan 2 (1997-2002) voorzag een streefcijfer van 3000 ha bosreservaat tegen 2002. Het Milieujaarprogramma 2004 voorzag 2300 ha tegen eind 2003 en een jaarlijkse toename met ongeveer 200 ha. Die doelstellingen werden niet gehaald (zie figuur 35.1). Begin 2004 bedroeg de totale oppervlakte bosreservaat 2102 ha. Wel is er sprake van een inhaalbeweging: tussen januari en december 2003 is er 413 ha bosreservaat bijgekomen.

Verder zijn er dossiers in behandeling (advisering door de hoge raden) voor een totale oppervlakte van 200 ha.

Oppervlakte erkende bosreservaten van privé-eigenaars

De privébossen vertegenwoordigen meer dan tweederde van de Vlaamse bossen, maar slechts 0,06 % daarvan is erkend als privébosreservaat. Erkenning als bosreservaat gebeurt op vrijwillige basis, op initiatief van de eigenaar en subsidies worden op basis van inkomstenverlies toegekend. Slechts 2 particulieren hebben tot nu toe een overeenkomst tot oprichting van een erkend bosreservaat afgesloten (waaraan zij zich voor 27 jaar verbinden). Beide reservaten hebben een gezamenlijke oppervlakte van slechts 65 ha (op een totale oppervlakte van ruim 102.000 ha privébos of 0,06 %). Mogelijke verklaringen voor het beperkte succes van het instrument zijn:

- vrees voor verlies aan autonomie over het beheer van de eigendom;
- een afkeer voor de administratieve procedures die ermee samengaan;
- een zeker wantrouwen t.o.v. de overheid: mogelijke extra beperkingen, reglementeringen die in de toekomst aan het bosreservaat of de directe omgeving gekoppeld zouden kunnen worden;
- het instrument is wellicht te weinig bekend: gebrek aan sensibilisatie van en communicatie met de doelgroep (informatieverstrekking, actieve communicatie en gerichte consultatie) over erkenning als bosreservaat;
- een gebrek aan interesse of draagvlak voor de specifieke doelstellingen van bosreservaten: spontane bosontwikkeling en natuurbehoud worden door private eigenaars niet altijd geapprecieerd en nog vaak als 'bedreigend' beschouwd.

Er moet ook gezegd worden dat niet alle privébospercelen aan de vooropgestelde criteria van kwaliteit en kwantiteit voldoen. Te kleine boseigendommen komen doorgaans niet in aanmerking om in het bosreservatennetwerk (minimale oppervlakte van 10 ha) opgenomen te worden, tenzij het om een op Vlaams niveau unieke of uitzonderlijke representativiteit gaat. De sterke versnippering van boseigendom is in die optiek dan ook een belangrijke handicap. Voorstellen tot bosreservaat die vanuit bosgroepen worden geformuleerd, en waarbij verschillende eigenaars betrokken zijn, kunnen hier een gedeeltelijke oplossing bieden. Mogelijk kunnen naar aanleiding van het opstellen van een aantal uitgebreide bosbeheerplannen, potenties voor bosreservaten vastgesteld worden.

Zoals in het Milieubeleidsplan 3 (2003-2007) geformuleerd, moeten acties ondernomen worden om dergelijke private initiatieven te stimuleren.

Beheerplannen

Er is een goedgekeurd beheerplan voor 58 % van het totale bosreservaatareaal. Wettelijk is vastgesteld dat binnen drie jaar na de erkenning of aanwijzing een beheerplan voor het reservaat moet zijn goedgekeurd. In dat opzicht toont tabel 35.1 dat van de 41 reservaten opgericht voor 2000 (reeks 1 tot 4), 34 een goedgekeurd beheerplan bezitten en dat 16 daarvan op tijd aan die verplichting voldeden. Er is nog een achterstand voor 7 van de 41 reservaten; 4 zijn in de redactionele fase en drie zijn klaar voor procedure.

Er gebeurt momenteel een inhaalbeweging om de opgelopen achterstand weg te werken. Inmiddels is, op basis van de wettelijke termijn, de beheerplandoelstelling voor 73 % van de oppervlakte van de bosreservaten gehaald: voor 1212 ha van de 1667 ha (oppervlakte waarvoor een goedgekeurd beheerplan beschikbaar moet zijn).

Representativiteit van bostypen in bosreservatennetwerk

Een belangrijke doelstelling bij de uitbouw van het bosreservatennetwerk is het nastreven van representativiteit: het is de bedoeling om alle bostypen in Vlaanderen vertegenwoordigd te hebben. In het Natuurrapport 2003 werden een aantal hiaten in het huidige netwerk opgesomd. Zoetwatergetijdewbossen, duinbossen en alluviale bossen langs de grote rivieren werden toen vermeld. Die blijven nog steeds afwezig in het huidige reservatennetwerk, al wordt er wel werk van gemaakt: er is een dossier in de eindfase voor 70 ha bosreservaat in de duinbossen van De Haan. Het Natuurrapport 2003 vermeldde ook dat goed ontwikkelde bossen op arme zandige gronden (eiken-berkenbossen) ondervertegenwoordigd waren. Het nieuwe bosreservaat in het Grotenhout en de dossiers van Bellebargiebos (Waarschoot) en 's Herenbos (Oostmalle) trachten hieraan te verhelpen. Sinds het Natuurrapport 2003 zijn een aantal van de hiaten ingevuld: het witte veldbies-beukenbos (*Luzulo-Fagetum*) en het parelgras-beukenbos met lievevrouwebedstro zijn twee typisch continentale bostypen die in Vlaanderen enkel in Voeren over een belangrijke oppervlakte en goed ontwikkeld voorkomen. Sinds 2003 is meer dan de helft van de Vlaamse oppervlakte van dat bostype (waaronder de best ontwikkelde voorbeelden) in bosreservaten opgenomen.

Globaal is in Vlaanderen slechts 15 % van het totale bosareaal permanent bebost gebleven sinds 1775. Die 'Ferrarisbossen' behoren vaak tot de meest waardevolle bossen in Vlaanderen, onder meer omdat zij doorgaans een specifieke en gespecialiseerde fauna en flora bevatten. De oppervlakte Ferrarisbos in de bosreservaten ligt relatief hoog: begin 2002 bedroeg het aandeel 35-40 % en sindsdien is het verder gestegen tot 43-46 %. Het aandeel Ferrarisbos in de nieuwe reservaten (sinds 2003) bedraagt 72-74 %.

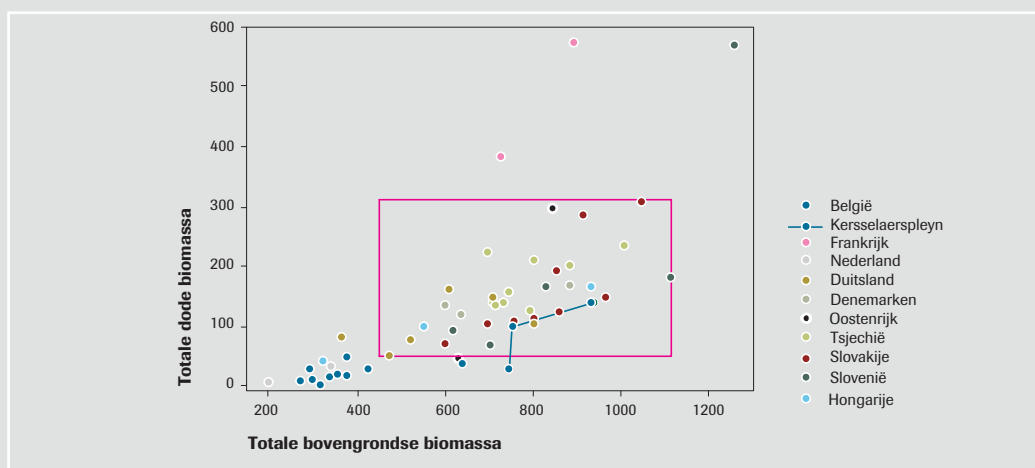
Zeldzame soorten en habitats in bosreservaten

De aanwezigheid van bijzondere biotopen situeert zich in de bosreservaten niet zozeer op het vlak van de vegetatietypen, al moet worden vermeld dat in het netwerk enkele vegetatietypen vertegenwoordigd zijn die zeer zeldzaam zijn in Vlaanderen. De venoevervegetaties in de Goorbossen behoren tot de best ontwikkelde in Vlaanderen, het

hardhout-ooibos in Leut (het bosreservaat Kraaienbos) is vrijwel uniek en in het Vroenenbos (de voormalige zaadtuin van Halle) komt een van de best ontwikkelde voorbeelden van heischraal grasland in het Brabantse district voor. Het daar uitgevoerde botanisch beheer heeft geleid tot een sterke toename van de kritische doelsoorten.

Het vlak waarop integrale bosreservaten zich op termijn vooral sterk gaan differentiëren t.o.v. andere (duurzaam beheerde) bossen, zijn de grote aantallen oude en kwijnende bomen en de grote hoeveelheden dood hout. Een 'screening' van de hoeveelheden dood hout in de bosreservaten op het ogenblik van de aanduiding als bosreservaat (op basis van de basisinventaris) leert dat in de bosreservaten tijdens de startfase niet zo veel dood hout aanwezig is. De cijfers variëren van 5-15 m³/ha, met enkele uitschieters van 30-40 m³/ha. Bovendien verloopt het proces van de opbouw van dood hout vrij traag. In het bosreservaat Everzwijnbad (Meerdaalwoud) bedraagt de hoeveelheid dood hout na 10 jaar nulbeheer nog steeds minder dan 10 m³/ha. Wanneer de uitgangssituatie echter voldoende oude bestanden bevat (bestanden van 200 jaar en meer) of wanneer zich belangrijke perturbaties voordoen, kan de aangroei aan dood hout vrij spectaculair zijn.

Figuur 35.2 geeft een beeld van de gemiddelde hoeveelheden levend en dood hout in een aantal beukenreservaten in Europa (cijfergegevens vooral op basis van [67]). De kader toont de waarden waartussen de natuurlijke hoeveelheden levend en dood hout schommelen in de ongestoorde oerbosrelictie die door beuk worden gedomineerd ('range of Primary Beech Forests'). Uit de figuur blijkt dat de meeste van onze reservaten, maar ook die in Nederland en Duitsland, een lagere totale voorraad hebben en heel wat minder dood hout bevatten dan de beukenreservaten in Centraal-Europa, die vaak nog echte oerbosrelictie zijn. De kernvlakte van Kersselaerspleyn in het Zoniënwood (bosbestand van 230 jaar oud) heeft in 20 jaar nulbeheer echter een merkwaardige evolutie doorgemaakt (de verbonden symbolen op figuur 35.2). Na de stormen van 1990 nam de hoeveelheid dood hout spectaculair toe, maar ook daarna nam de levende en dode biomassa gestaag toe. De verhouding en de absolute cijfers voor dode/levende biomassa is er geëvolueerd naar een toestand die vergelijkbaar is met een aantal echte 'oerbosrelictie' in Tsjechië, Slowakije en Slovenië.

Figuur 35.2: Gemiddelde hoeveelheden levend en dood hout in een aantal beukenreservaten in Europa (brongegevens: IBW en [67]).

Belgische (Vlaamse) bosreservaten; de onderling verbonden symbolen geven aan hoe de biomassa in de kernvlakte van Kersselaerspleyn evolueerde van 1986, over 1991 (na de storm) tot 2001. De rechthoek geeft schematisch weer tussen welke waarden de hoeveelheden dood en levend hout variëren in natuurlijke bossen gedomineerd door beuk.

Die ontwikkeling vertaalde zich ook in aan dood hout gebonden biodiversiteit. Gedetailleerd onderzoek naar de biodiversiteit op de grote hoeveelheden dood beukenhout in Kersselaerspleyn leverde spectaculaire resultaten op: meer dan 240 soorten zwammen, meer dan 100 soorten doodhoutinsecten, 55 soorten mossen en 48 soorten hogere planten gebruiken het dode hout als substraat. Bij de waargenomen soorten zijn er een aantal die op Europees vlak als indicatoren fungeren voor waardevolle doodhoutsites [351]. Heel wat van de gevonden soorten zijn uiterst zeldzaam

in Vlaanderen, sommige kennen er hun enige vindplaats. In 20 jaar is de site uitgegroeid tot wellicht de belangrijkste 'hotspot' voor aan dood hout gebonden biodiversiteit in de Benelux.

Ook een aantal andere planten- en diersoorten komen exclusief of voor een belangrijke mate in bosreservaten voor. Dat geldt onder andere voor soorten als knollathyrus, gebogen driehoeksvaren, witte veldbies, bleek bosvogeltje, voortplantingsplaatsen van rode wouw, hazelmuis, boommarter.

Vliegend hert, habitatrichtlijnsoort van oude open bossen

© Luc De Bruyn

Het vliegend hert, de grootste kever van Midden-Europa, is een typische bewoner van oude open bossen, parken en holle wegen, meestal in vegetaties gedomineerd door inlandse eiken. De aanwezigheid van uitvloeiende boomsappen (voedsel voor volwassen kevers) en van ondergronds dood en vermolmd dik eikenhout (voor eiafzet en groei larven) zijn twee essentiële habitatkenmerken. Gekende populaties in Vlaanderen van deze Habitatrichtlijnsoort bevinden zich in de Voerstreek en in een brede band ten zuiden van het Zoniënwoud (tussen Halle en Overijse). Verder zijn er recente waarnemingen in een reeks Limburgse en Vlaams-Brabantse gebieden [304]. Het voorziene nulbeheer in de bosreservaten, met een toename van zwaar dood staand eikenhout, zou een gunstig effect moeten hebben op de ontwikkeling van de populaties.

03 Kennis

#35

01 Beleid

02 Evaluatie

03 Kennis

Door de monitoring van integrale bosreservaten wordt de kennis betreffende spontane bosdynamiek en de processen die daarbij een rol spelen verder aangescherpt. In Centraal-Europa is die kennis wat betreft beukenbossen en submontane bostypen (beuk-fijnspar-zilverden) reeds goed ontwikkeld. Voor een aantal andere bostypes zoals eikenbossen, alluviale bossen en Atlantische bostypes is die kennis nog zeer fragmentair. Enkel via een intensieve en volgehouden langetermijnmonitoring van integrale bosreservaten, ook in Vlaanderen, is het mogelijk kennis verder op te bouwen.

Een andere belangrijke kennishiaat in Vlaanderen betreft gedetailleerde kennis over de ecologie en verspreiding van aan dood hout gebonden insecten. Professioneel onderzoek gebeurt slechts op een beperkt aantal families en geslachten (o.a. loopkevers). Voor heel wat essentiële groepen zoals boktorren, kniptorren en andere zijn verspreidingsgegevens fragmentair of verouderd, en is men voor nieuwe gegevens afhankelijk van enkele bedreven amateurentomologen. Op het vlak van een aantal minder gekende, specifieke doodhoutkevers is bijna niemand actief en daardoor is België een witte vlek in de verspreidingsgegevens. Eerste aanzetten tot professionalisering van onderzoek naar doodhoutinsecten werden enkele jaren geleden opgezet [144, 374], maar kenden geen opvolging. Het ontbreken van Rode Lijsten voor Vlaanderen voor een aantal essentiële organismegroepen in bossen, zoals houtzwammen en zweefvliegen wordt ervaren als een belangrijk gemis om de natuurbehoudswaarde van bossen in te schatten.

Met de medewerking van:
Bernard Van Elegem – AMINAL, afdeling Bos en groen

Lectoren:
Hanne Degans - Vlaamse Milieumaatschappij, MIRA
Jan Spaas - Vlaamse Hoge Bosraad
Jacques Stenuit - Nationaal Verbond voor Natuurbescherming
Koen Van Den Berge - Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer
Bernard Van Elegem - AMINAL, afdeling Bos en groen
Kris Verheyen - Universiteit Gent, Laboratorium voor Bosbouw